

היא שוננת דה

מיקרה העיוור הוביל אותי, בערב הסדר, לקבוצת כינרת. ישבתי בקצה חדר-האוכל, הקשבת למקהלה המצויינת של המשק, דיפדפתי בהגדה של פסג המיוחדת לקבוצה זו. מסורת יפה היא, שכל קיבוץ מחבר לעצמו הגדה לפי טעמו, לרוב ב-חוברת משוכפלת.

באמצע הטקס המרהיב, אחרי שהונתי את עיני בציורים היפים של הקירות ובפניהם השזופים של בני המשק החתיק, נתקל מבטי בציוור בעמוד שלפני. הוא הראה כבש תמים וחסר-אונים, המוקף זאבים השותרים לטרף, הציוור בא, כמובן, לקשט את אחד ה-פסוקים המרכזיים של ההגדה:

"והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלור, תנו, אלא שבכל דור ודור עומרים עלינו לבלותנו, והקדוש-ברוך-הוא מצילנו מידם."

הספורט הלאומי החביב של כל האומות. כל שלטון נתון בצרה מבקש להסיח את זעם ההמונים ולשטותם במיעוט כלשהו. כל רודן, השולח את ידו אל השלטון ה-מוחלט, מתרץ זאת בטעמי בטחון — בטחון כלפי חוץ, או בטחון כלפי פנים. ואילו היהודים היו באירוסה לא רק מי-עוט, אלא גם גוף זר — עדה בצולם של אומות, גוף כל-עולמי בעולם של גופים מר-לדתיים. על כן היה כמו הצוענים, שעיר-לעזאזל אידיאלי.

קל להבין, איפוא, לרוחו של היהודי ש-הטב, אחת לשנה, ליד הנרות הדולקים של שולחן-הסדר, והתפלה ליום נקם ושילומים. לבו היה מלא פחדים וחששות. אך הוא ינק בטחון כלשהו מן הידיעה שבכל דור ודור קמו לבלותנו, ובכל זאת החזיק מעמד.

כל הגויים שונאים אותנו! כולם אנטי-שמים! כולם רוצים לבלותנו! אנחנו עומי-דים לבדנו, עם לבדד ישכון! מובן מאליו כי הזאבים הערביים רוצים לבלותנו! נעים מאד להסיק מסקנות אלה. שהרי הן מסהרות אותנו למפרע מכל אשמה. אי-ננו צריכים לפשפש במעשינו.

נוח מאד להאמין בהן. שהרו הן פיטרות אותנו מראש מן הצורך לנהל מדיניות, לפעול למען יצירת עובדות פוליטיות חדשות, לרכוש בניברית, להבקיע בקיעים בחר-מת אויבנו. אם כולם זוממים ל-בלותנו, אם מן השמים הוא — מה הפעם לפעול ולהתאמץ? ויש בכך גם הגאה נפשית כלשהי. טוב

תחות. אומות אחרות התאחדו ויסרו מדינות חזקות, שעה שגרמניה נשארה מפולגת. אר-מות אחרות, קטנות ממנה, כבשו להן אי-מדינות עולמיות, שעה שגרמניה נשארה בלי שטחים מעבר לים.

תחת להבין את הסיבות לכך ולשפר את דרכיה, פיתחה לעצמה גרמניה תסביך לא-מי והחלה להיות תוקפנית ודורסנית. לבסוף הצליחה להשניא עליה את כל העולם ולהתמוטט במלחמת-העולם הראשונה. או הפך התסביך למחלת-רוח דוהרת. אדולף היטלר, הפסיכופאת הגאוני, השתלט על המדינה שייחלה לו.

וזוהי, כמובן, דוגמה קיצונית. אך היא מראה לאן יכולה להוביל אורגיה לאומית של רחמנות-עצי-מית ושל "שפוך חמתך על הי-גויים".

איני יודע מדוע — אולי בשל היותנו על גדות הכינרת, קרובים לאורות הרומים של כפר נוקיים — נוכרתי בדיון שהתנהל לפני ימים מעטים במליאת הכנסת. דיון זה נועד להגיב פה-אחד על החלטת מועצת הבטחון. הוא היה כולו ואראיזיה על נושא זה: שוכנינו קמים עלינו לבלותנו, שעמי ה-עולם כולו מסייעים בידם, שמועצת-הבטחון היא סמל הרשע, שאין לנו ידד ורע עלי-אדמות.

"שפוך חמתך על הגויים אשר לא ידעוך, ועל ממלכות אשר בי-שמך לא קראו! כי אכל את יעי-קוב ואת נוחו הישמו! שפוך עליהם זעמך, והרוץ-אסף ישינם! תרדוף בנאף ותשמרם מתחת שמי-אדוני! כי יום נקם לאדוני, שנת-שילומים לריב ציון!"

להיחכך כי אמת ישנה, אותה לדמונו עוד בילדותנו, מתאשרת מחוש. מכאן התופעה, עליה יכולנו לעמוד לא פעם בימים ה-אחרונים — שיהודים טובים רבים מפיקים מעין הנאה פרברטית, מאסוכיסטית ממש, מן העובדה שכל הגויים גינו אותנו פה-אחד. בכחינת: "הה! מה ארנו תמיד? הנה אהם רואים מה פרצופם של הגויים! קדמו-נינו צדקו בהחלט!"

אין זה נכון שכל הגויים שואו תמיד את ישראל החדשה. נכון ההיפך: ישראל החדשה קמה, בין השאר, הודות לכך של-מעלה משני-שלישים מחברות האוי"ם חייבו את הדבר בהצבעתם. יתר על כן: הודות לכך ששתי המדינות החשובות ביותר ב-עולם שיתפו בעניין זה פעולה — בפעם הראשונה והאחרונה בתולדות האוי"ם. כדאי לזכור זאת. כדאי שבעתים לזכור את הסיבות. ברית-המועצות, למשל, שהיתה תמיד אנטי-ציונית קיצונית, הצביעה למען הקמת ישראל וסיפקה לה את נשק-ההצלה בשעתה הקשה ביותר. מדוע? בגלל סיבה פוליטית מובהקת. מלחמת-השיחורר העברית שיכנעה את סטאלין המנוח שהמדינה העב-רית אמנם תביא לסילוק הצבא הבריטי מ-ארץ ישראל. האינטרס הסובייטי גבר על כל סנטימנט. ברית-המועצות נשארה ידידת-ישראל — עד אשר השתלבה ישראל במחתה המערב, בעוד שבארצות ערב קמו מיטרים אנטי-מצריים.

דוגמה זו מוכיחה כי ישראל אינה שונה מכל מדינה בעולם: היא מסוגלת לרכוש גם ידידים וגם אויבים על-סמך שיקולים של אינטרס פוליטי. מעשים מסויימים ורכישים ידירים מסויימים ואויבים מסויימים.

מוכאן שתפקידה של ההנהגה ה-פוליטית של ישראל — כמו של אלבאניה ובלוביה ופאקיסטאן ו-כל מדינה אחרת — הוא לגבש מדיניות שתרכוש מכסימום של ידידים, ולמנוע עד כמה שאפשר רכישת אויבים. השאר הוא עניין של כשרון.

ברי הכנסת — מלבד קומץ הערבים הם כולם יהודים טובים. כולם — אף הקומוניסטים שבהם — גדלו בכתיים יהו-דיים. כולם קיימו, בימי ילדותם, את מצי-דת הסדר. הם ישבו ליד השולחן והקשיבו לפסוקים, בשנים המכריעות של עיצוב נפ-שם, בשעה שהיו נוחים יותר מכל גיל אחר לקלוט רשמים ולספוג השקפות.

הסדר של פסח הוא טכס החודר למעמקי הנפש. מסופקני אם יש טכסים רבים בעולם — טכסי דת, אומה, צבא או שבט — המחוננים בכוח-השפעה כה עצום. מחברי הטקס הצטיינו בהבנה פסיכולוגית מפליאה. כל החושים — חוש הראייה, חוש השמיעה, חוש הטעם, חוש הריח וחוש המישוש — נוצלו להנחלת חוייה מרכזית אחת. אדם שהשתתף בסדר — ולוא רק פעם אחת ב-ילדותו — לא ישכחנו לעולם.

הסדר אינו טכס ריק. אין הוא בא להנחיל חוייה לשנינו. מטרתו העיקרית היא לה-ביע בלב הילד (ולרענו מדי שנה) את ה-קפת-העולם היסודית של היהדות. שני ה-פסוקים שהוכרתי הם עמודי-התורה של ה-קפת-עולם זו: בכל דור ודור עומדים עלינו לבלותנו, וכל הגויים אכלו את יעקוב והח-ריבו את נוחו.

נאה פרברטית מסוג זה ידועה ה-י טוב לפסיכולוגים. נכתבו על כך ספרים מלומדים, הגדושים דוגמות מן החיים. ישנו טיפוס של אדם הנהנה מכלשונותיו. אדם כזה אומר לעצמו: "כל העולם רודף אותי, כי אני טוב מכולם. לכן רוצים כולם לחסל אותי."

ואכן, איש כזה צודק תמיד. המורים ב-בית-הספר מחלקים לו ציונים רעים. המפק-דים בצבא זופקים אותו. המנהלים במקר-מות-העבודה מסלקים אותו תדיר. אשתו-בוגדת בו. ילדיו שונאים אותו. לעולם אין האיש מצליח להיקלט במקום כלשהו.

הגדת מועצת-הבטחון היתה, בלי ספק, חד-צדדית מאד. זכאים אנו להת-הכח עמה. יכולים אגתנו לשלול אותה — ולא נהייה הראשונים או האחרונים. אך ויכוח זה חייב להיות ענייני, פוליטי. וה-שליכה חייבת להיות גניונית.

ההחלטה מהווה — קודם כל די-מעל לכל — כשלון מדיני ממדרגה ראשונה. כשלון זה מחייב ביקורת עצמית נוקבת, בדיקת טיב ההני-גה שהובילה לכך, הסקת מסקני-נות מדיניות מרחיקות-לכת.

מכאן את כל הפורענויות על עצי-מו, מפני שהיא מרגיש בנחיותו ו-ופחד מפני מלחמת-הקיום. הוא מכין לעצמו תירוצים מראש. אין זה נעים להודות: "נכשלת!" נעים יותר להאמין: "הכשילו אר-תי בודון!"

על כן יוצר האיש עצמו בצורה בלתי-מודעת, את הנסיבות המביאות לכשלון, והמצדיקות את שגויו.

כל זה לא יקרה אם נשקע, תחת זאת, באורגיה של רחמים-על-עצמנו, לפי מיטב המסורת היהודית. יתכן שאורגיה כזאת ת-רום לנו הנאה. יתכן מאד שהיא תביא רוחה והצלה להנהגה הכושלת.

אך כמו כל אורגיה, היא תעלה ביוקר.

תופעות כאלה ידועות גם בחיי האומות. לדעתם של כמה וכמה פרשנים, הדוגמה הבלוטת לכך היא האומה הגרמנית. מסיבות שונות, פיגרה אחרי שאר האומות המפרי-